

НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ, НО НЕ ОТМЪЩАВАЙТЕ!

НАЦИОНАЛЕН ВЕСТНИК

ПРЯКИЯ

Брой 15 • год. CII • 11 август 2023 г. • цена 1 лев

www.stdbg.org

Печатно издание: ISSN 1313-7611 • Онлайн издание: ISSN 2815-2638

120 ГОДИНИ ОТ ИЛИНДЕНСКО-ПРЕОБРАЖЕНСКОТО ВЪСТАНИЕ

ЦЕРЕМОНИЯ ПРЕД ПАМЕТНИКА НА НЕЗНАЙНИЯ ВОИН В СОФИЯ

На 2 август 2023 година пред Паметника на Незнайния воин в София се състоя церемония по повод 120 години от началото на Илинденско-Преображенското въстание, като част от Националната програма за честванията.

В церемонията участваха президентът Румен Радев, вицепрезидентът Илияна Йотова, премиерът Николай Денков, членовете на Инициативния и Националния комитет за отбелязване на годишнината, председателят на Съюза на тракийските дружества в България Красимир Премянов, председателят на ТНИ член кор. проф. Васил Продавов, Стефан Колев, председател на ТД „Странджа“ в Бургас, Илиян Янчев, кмет на община Малко Търново, кметове на общини от страната и РАО „Тракия“, тракийци от столицата и страната, политици, депутати, духовници.

В словото си премиерът **Н. Денков**

подчерта, че „2 август е символ. На тази дата преди 120 години българите в Македония и Одринска Тракия доказват, че идеята за „демократска република“, в която „българи, турци, евреи ще бъдат равноправни във всяко отношение“, не е увиснала на бесилото заедно с Левски. Тази идея дава смисъл и вдъхва мъжество на хиляди борци, които жертват живота си в името на свободата и равенството между всички народности.

Илинденско-Преображенското въстание е събитие с особено висока историческа стойност за съвременната българска нация. Защото поривът на въстаниците за свобода не е егостично националистически. Идеята за знаме на тази свобода е „пълната политическа автономия на Македония и Одринско“ с равни права, равни задължения, равни отговорности и равни възможности за развитие за всички

общности, без разлика на „взра и народност“. Подобни реформи са обещани от Великите сили в Берлинския договор от 1878 година, но така и не се реализират в злязващата Османска империя“.

В словото си държавният глава **заяви:**

„От поколения на площада пред Паметника на Незнайния воин се събират пътищата на националната ни памет, на българската държавност и духовност. Тук отдаваме почит на безсмъртните имена и събития, които ни обединяват и чертаят летописа на нашия народ.

120 години ни делят от съдбовното лято на 1903-а, когато българите от Македония и Одринска Тракия въздигнаха своята борба за независимост и равноправие в безпримерен героизъм и незабавима историческа епопея.

Илинденско-Преображенското въстание се превърна в най-масовия израз на волята за свобода на нашия народ. То се пренесе далеч във времето, защото резултатите му надхвърлиха неговите непосредствени политически и военни цели отвъд рамките на епохата. То се превърна в ярък символ на българския дух и завинаги ще остане непреходно знаме на борбата за правда, права и човешко достойнство.

Продължава на 4-а стр.

НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ СЪБОР В КОМИТСКОТО СЕЛО СЛАВЕЙНО

• ТОЗИ ПРОЕКТ Е РЕАЛИЗИРАН С ФИНАНСОВАТА ПОДКРЕПА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА

Продължава на 4-а стр.

ПОКАНА

за Национален тракийски събор-поклонение на Петрова нива

• ТОЗИ ПРОЕКТ ЩЕ СЕ РЕАЛИЗИРА С ФИНАНСОВАТА ПОДКРЕПА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА

Национален тракийски събор-поклонение по повод 120-ата годишнина от Илинденско-Преображенското въстание ще се проведе на 19 август (събота) в местността Петрова нива, община Малко Търново. Съборът се провежда под патронажа на президента на Република България Румен Радев.

Организатори на събитието са Община Малко Търново, Съюз на тракийските дружества в България и Регионален съвет на тракийските дружества – Бургас.

ПРОГРАМА:

11.00 ч. Туристически маршрут: Петрова нива – параклис „Св. Богородица“ – река Велека – Петрова нива, продължителност около 2 часа

(*първа група*)

13.30 ч. – 15.00 ч. Научна конференция на тема: „120 години Илинденско-Преображенско въстание“

15.00 ч. Туристически маршрут: Петрова нива – параклис „Св. Богородица“ – река Велека – Петрова нива, продължителност около 2 часа

(*втора група*)

16.00 ч. Посрещане на участниците в тракийския поход „По стъпките на преобразенци“

16.30 ч. Танцова „обиколка“ из България с фолклорни танцови клубове: „Аратлии“, „Бургос“, „Медено котле“, „Лазур“, „Настроение“ и оркестър „Жарава“.

18.30 ч. Фолклорен концерт с участието на: МФГ „Войводите“ – Гоце Делчев, ФС „Филек“ към НЧ „Г. Попаянов – 1914“ град Малко Търново, ФГ „Странджанска оърлица“ – ПК към Пристанище Бургас, МФГ „Росен“ – село Росен

20.00 ч. Заупойна молитва в памет на загиналите преобразенци в храм-костница „Света Петка“

20.30 ч. Откриване на възпоменателното тържество пред мемориала. Заря- проверка

21.30 ч. Празничен концерт с участието на странджанските народни певци: Манол Михайлов, Александра Димитрова – Сашка, Живко Петров, Зорница Георгиева, Ирена Станкова, Лазар Налбантов, Костадин Михайлов, Панайот Стойчев, Радостина Йовкова, Цветелина Стойчева, Яна Биюкова и оркестър „Жарава“

Продължава на 4-а стр.

ЧЕТНИЧЕСТВОТО НА „РОДОПСКИТЕ КОМИТИ“ В ПЕРИОДА 1904–1912 ГОДИНА

ЗЛАТКА ПЕТРОВА, ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА ТД «РОДОПСКА СЛАВА», ГР. СМОЛЯН

Продължение от миналия брой

Дипломатическите представители и кореспонденти забелязват това и в английския в. „Таймс“ през юни същата година се съобщава от Солун, че в операциите на султанските войски против българските чети аскерът „се улеснява от ранените като ги избива“.

Тази политика продължава и през следващия втори период от 1908 г. до освободителната за този край Балканска война от 1912 година.

През септември 1909 г. е приет нов закон за „Унищожаването на четничеството и размирието в румелийските вилаети и за преследването и наказанието на съучастниците“.

През този период са унищожени изцяло десет чети, убити са 900 четници, водени са над 200 боя. Независимо от това във вътрешността постоянно има около 70 чети в състав около 800–1000 души. Срещу тях се противопоставят над 3000 души модерно въоръжени турски дружини и табори.

При тази целенасочена политика на турската административна и военна власт за пълно унищожение на революционните чети, ще проследя как се развива революционната организация и четничеството в Средните Родопи от края на въстанието до Балканската война.

През първия период от 1904 г. до 1908 г. в Средните Родопи четническите действия не престават. В революционната организация се прави оценка за реалното състояние след неуспешното въстание и се предприемат действия за продължаване на въоръжената борба. В края на август 1903 година петнадесет изтъкнати дейци в Ахъчелебийско искат с цел „избистряне лошото положение на общата ни работа да се събере общо събрание с всички тези, които се считат за отговорни. Необходимо е да присъства и Пею Шишманов като ръководител“. Документът е подписан от Христо Караманджуков, К. Кедиков, П. Сбирков, Н. Данаилов, Д. Левов и Вл. Коруюев.

В края на 1903 г. и началото на 1904 година съвсем естествено настъпва спад в революционното движение в Среднородопието. Една част от ръководителите на движението са интернирани, други се отдръпват и се връщат към мирновременната си дейност. Само един център начело с Пею Шишманов остава да поддържа организационния живот и връзката с ЦК на Тайната македоно-одринска организация.

Едва след решенията на Одринския окръжен комитет за мобилизиране и за излизане от състоянието на безвластие в организацията се предприемат мерки.

През март 1904 година Пею Шишманов получава писмо от новоизбраното ръководство на Одринските революционни дейци, с което го информират за решенията на Варненския конгрес, който се провежда през февруари 1904 година. Според тях се планира една чета от 10–15 души да влезе в Дедеагачко и Гюмюрджинско, а втора от 10 души в Ахъчелебийско. Задачата им е да се повдигне духа на населението след поражението на въстанието и да възстановят комитетската мрежа на организацията. Освен това Павел Ковачев уведомява Пею Шишманов за становището на Одринския

окръжен комитет, че „никога не са се съмнявали във неговата честност и безукорно служене на организацията“, за това предлагат и напред да крепят и ръководят Ахъчелебийско.

Христо Караманджуков, участва в този конгрес и поддържа становището да се продължи борбата чрез продължаване на четническото движение. Но според него четническият институт трябвало коренно да се реформира.

Това важно документално свидетелство показва правилните действия на революционната организация в Тракия за нейното възстановяване и легитимира Пею Шишманов като ръководител на района. Ръководството на боевото тяло на организацията в лицето на Лазар Маджаров осъществява и среща с него. Това е важен напредък за възстановяване на революционната организация в Среднородопието.

През този период се появяват и първите съобщения за разбойнически действия на отделни чети, които навлизат от българска територия в земите на юг от Рожен. Конкретно става дума за проявите на малобройните чети на Лакудата и Даракчията.

През годините 1904–1906 година отделни дейци на организацията започват реално да отчитат безпътицата, в която попада революционното движение след Илинденско – Преображенското въстание, както и че няма сила и единна революционна организация на поробените българи в Македония и Одринска Тракия. За тези проблеми в революционното движение пише и Христо Караманджуков, който изтъква, че няма яснота какво ще се прави в Ахъчелебийско. Вълко Шишманов също споделя, че в революционното движение в Ахъчелебийско цари анархия, че има голяма нужда от потягане на редиците.

Тежкото положение на организацията в Ахъчелебийско през март 1904 година кара ръководството в Одринско да вземе решение за организиране на една агитационна чета в района под ръководството на Пею Шишманов. Също разпореждат и събиране на информация за състоянието на склада на Ахъчелебийския пункт. Тревогата е предизвикана и от липсата на единно ръководство на организацията, а също и от действията на отделните комитетски чети. Един от дейците на организацията Петър Кузманов споделя с Пею Шишманов, че „организацията в нашия край е на разпадане.“

Това състояние на организацията предизвиква съответни мерки на Одринския окръжен революционен комитет, който изпраща указание за възобновяване на сродна легална организация и укрепване на народния дух, училищата и църквата. Отчита се важният фактор за структурното възстановяване на организацията.

Много важен факт е, че местните дейци отново разбират, че работата на ръководството на организацията е насочена преди всичко към Македония.

В свое писмо Христо Караманджуков до Пею Шишманов от 10.02.1905 година споделя, че „Одринско си е оставено само на себе си. Какъв ход ще вземат работите там ще зависи от самите дейци в тоя край.“

В края на 1905 г. ЦК на ВМОРО изпраща размножена известната вече Инструкция за преследване на четите и Окръжно до всички околийски комитети с препоръка за събиране на точна информация за числеността на турските войскови, полицейски и

жандармерийски части, за да се предотвратят нежелателните сблъсъци с тях.

За предпазване от излишни убийства на четници се вземат мерки и за незабелязано преминаване на четите на българо-турската граница. Засилва се и индивидуалното им преминаване от Княжеството във вътрешността.

През този период се вземат мерки за постепенно съвземане на организацията в Среднородопския край. Възстановяват се селските комитети и се избират управителни тела. В село Петково за председател на тялото е избран Иван Бечев, подпредседател – Марин Славов, секретар – Димитър п. Ангелов, членове-съветници – Кузман Парунски, Петър Димов и др.

Възстановява се и районната чета с командир с Пею Шишманов, която обикаля района с организационни задачи. За това свидетелстват запазените удостоверения от 1905 г. на четниците Стефан Иванов от Стара Загора и Тодор Стойков от Славеино.

Районната чета предприема действия за ограничаване на появилите се разбойнически банди и разни други чети. Препоръчва се на селските комитети да не приемат такива чети, „освен тази на Пею Шишманов, която е под ръководството на окръжното управително тяло“. Прави се извода, че разбойническите обири водят до арести от турските власти, затваряния и страдания за семействата.

Идейните различия в ръководството на организацията също е една много важна причина за разединението и появата на тези анархистично-терористични действия.

В писмо до Пею Шишманов Христо Караманджуков от 10.02.1905 г., тревожно пише именно за тези различия в ръководството на организацията. „Оформиха се две течения: централистично с Татарчев, Матов, Даме Груев и федералистично с Герджиков, Гарванов, Арсов, Пасков. Издава се орган „Революционен лист“.

В Родопите в периода 1904–1905 г. вече са факт така нар. „комитетски чети“ на Тодор Хвойнев от Левочево, Христо Стоев Лакудата и Бечо Даракчията от Чокманово, Никола Пачеманов от с. Полк. Серафимово, Иван Сбирков от Соколовци, Манол Куцината от Проглед, Петър Драгнев от Пашмакли (дн.Смолян) и други останали от двете страни на границата. За това и в писмо до Пею Шишманов от ЦК на ВМОРО от 01.09.1905 година, вече се разпорежда: „Дабдите за разбойниците – Даракчията, Фойню, Иван Сбирков, Христо Лакудата и др. къде се движат. Да обадиш на всички села, че са разбойници, а не комити. Никой да не ги приема под строга отговорност пред организацията. Ще ви се изпрати и шифъра с подробни наставления.“

Този документ, който е изпратен до другите селища, показва ясно позицията на ръководството на ВМОРО в Ахъчелебийско, определяйки ги като „разбойници“. Тоест „своите“ категорично ги определят като „не комити“. Тази оценка според мен е доста крайна и неприемлива, защото дори официалната турска власт ги определя като „комити“. В историческите изследвания до момента има различни оценки за четническите действия след 1904 г. в Средните Родопи. Една част ги определя за анархистични и разбойнически, а според друга за закрилнически и родолюбиви.

Според някои изследователи през т.нар. „родопски комитет“, четите се занимават

с отвлечане, убийства, обири и заплашвания. Но от друга страна те са и страшилище за местните турски власти, които се въздържат от крайни действия спрямо българите. Те посочват, че Хвойневата чета създава „комитска фирма“ с наименованието „Вътрешна революционна организация – клон „Сакарка“.

Други автори дават различна положителна оценка за дейността на тези чети и комити. Особено Тодор Хвойнев, който е най-яркият пример за противоречивост в действията си. Но тази оценка включва и критика на някои от техните действия.

Според нас за тези борбени, но противоречиви личности е трудно да се даде еднозначна оценка. Затова позовавайки се главно на документалните извори, ще се опитаме днес повече от сто години след тези събития да дадем една исторически справедлива оценка.

След Илинденско-Преображенското въстание, освен споменатата вече чета на Пею Шишманов, остават да действат главно три комитетски чети – на Тодор Хвойнев, Христо Стоев-Лакудата и Бечо Даракчията. Те действат поотделно или съвместно в различните периоди и участват продължително в революционното дело, преследвани както от турските, така и от българските власти. Откъснати са от семейство, имот и стопански дейности. Някои от тях като Бечо Даракчията, Стою Сивков, Иван Калайджиев, Васил Каракехайов, Георги Кропчев и др. имат сериозни противоречия с ръководството на Заграничния пункт. Те дори са изключвани от организацията и за известен период от време са извън нея. Тези дейци продължават борбата сами, на своя глава, както те я разбират, прилагайки старата хайдушка тактика. Географският район на действие на тези комитетски чети от Родопско е твърде обширен – от Рожен до Беломорието и от изворите на Арда до Гюмюрджина и Дедеагач (дн. Комотини и Александрополис в Гърция).

Когато правим анализ на дейността им, трябва да се има пред вид, че те са големи патриоти, но същевременно много буйни и неконтролируеми. Познават обаче детайлно цялата организационна мрежа в Родопите и поддържат непрекъсната връзка с другите дейци в отделните селища. Те съхраняват оцелялото оръжие на революционната организация, което създава условия за продължаване на борбата.

Паметни са сраженията, които водят тези чети край селищата Соколовци, Полк. Серафимово, Пещера и многобройни са наказателните акции срещу турци, гъркомани, и предатели, независимо от каква народност са те. Те подробно са описани в редица спомени, но обобщено са представени в „Животописните бележки“ на войводата Тодор Хвойнев. „От начало като четник, а после като войвода съм взел участие в 9 сражения с турската войска и башибозук, в които сражения се дадох 2 жертви, а именно: Гочо Калфата от Левочево в сражение с турската войска между Габрово и Еникьой, Ксангийско и Христо Карадимов от с. Еникьой, при сражение и аз бях пронизан от турски куршум в дясното рамо вследствие на което останах сакат. В разните сражения паднаха много турски войници. Вън от сраженията наложени бяха и следните наказания от четата ми, а именно: 1. Янко Ръкиджията, гръцки агент – убит между Устово и с. Соколовци в м. „Хубча“. 2. Един помак от с. Арда за гдето е ругал, гаврил и псувал български жени от същото село.“

Продължава на 3-а стр.

ЧЕТНИЧЕСТВОТО НА „РОДОПСКИТЕ КОМИТИ“ В ПЕРИОДА 1904–1912 ГОДИНА

Продължение от 2-а стр.

3. Обесена една жена Милка от с. Габрово, Ксантийско, за гдето е подлагала български жени и момичета за блудство с турски офицери и войници. 4. Раиф ефенди държавен бирник от Златоград, убит за гдето изнасилвал български жени от Златоград.“

Когато се четат неговите бележки при първи прочит се възприемат като „безразсъдна авантюра“. Но ако поставим въпроса – ако не беше Фойню войвода и другите комити около него кой реално щеше да защитава родопското християнско население след неуспешното въстание?

На този въпрос отговора намираме в колекцията „Спомени“ с тематичен раздел „Националноосвободителни борби. ВМОРО“, записани от изследователя Мария Манолова в периода 1973–1978 година. В тях съвременници на събитията от селищата Арда, Виево, Давидково и др. пазят спомена за тях и споделят, че единствено тези комити, действащи в края са били техни защитници и турците треперели от тях чак до Беломорието.

Тодор Хвойнев, който е в организацията още от нейното създаване, прави анализ на сложната ситуация и през 1905 година провежда среща с генерал Цончев. Той настоява за подкрепа от Върховния комитет относно необходимостта за обединяване на разпокъсаните четнически действия в края.

Тук трябва да поставим и другия въпрос – кои са причините четническото движение в Среднородопието да не стигне до обединение? Защо Хвойнев и сподвижниците му не искат обединение?

Винаги според нас не трябва да се търси в тях, а в съществуващото и за съжаление непреодоляно разделение на „вътрешни“ и „върховисти“, в загубеното доверие към ръководните дейци на организацията.

През 1906 година Лазар Маджаров от одринското революционно ръководство идва в Чепеларе, за да направи отново опит за обединение. Среща се с Пею Шишманов и Стефан Калфа, след което взема решение да влезе в Ахъчелебийско, за да води преговори с комитите. Срещата става в с. Турян с двете чети на Бечо Даракчията и Георги Лютата. Маджаров се опитва да ги убеди, че служат на една идея и от разединението помежду им печелят само враговете. За тези преговори в спомените си войводата Георги Лютков пише: „Лазар Маджаров ни предложи да се влеем в тяхната чета, но ние отказаме. Бяха ни много навикали, че сме разбойници и не знаем какви си и се опасявахме да не е измама. В Лазара Маджарова не се съмнявахме, той бе идеалист човек, но около него имаше хора, на които не вярвахме.“

След този последен неуспешен опит за обединение на четите Маджаров се прибира в Лозенград. Войводите Хвойнев, Даракчията и Лютата са отново разочаровани от недоставеното оръжие и от отношението на районното ръководство и на Окръжния комитет на МОРО, които ги наричат „самоволни“ комити.

И така те продължават борбата, отново преследвани от българските военни и административни власти, лишени от ятаци и обявени за „разбойници“ от своите съмишленици. В специално писмо Пею Шишманов до селските комитети разпорежда „ятаците да не помагат и укриват комитите“.

Но на комитите помагат други ятаци,

които вярват в справедливата им кауза.

Много показателно за отношението на българските власти и на армията към родопските „комитски чети“ е едно писмо от подпоручик Г. Гочев от 07.10.1905 г. до Пею Шишманов, в което пита следното: „Какво стана с разбойническата банда на Даракчиевци и сие? Върлува ли още из нашия край?“

Турските власти засилват гарнизоните, въвеждат комендантски час, извършват повсеместни обиски и тайно избиват легални дейци на организацията, какъвто е случая с Никола Петровски от Славеино и Никола Жокала от Чокманово.

За безправната рая тези „самоволни“ четници са единствената надеждна защита и опора срещу своеволията и насилията на турските власти.

При всички по-крупни акции на комитските чети и при неуспех на турските власти да се справят с комитите се откъсва на мирното население. За това съобщава пловдивския вестник „Балкански новини“ от 17.07.1905 година. „Преди няколко дена с. Чокманово е било подхвърлено на голямо изпитание. Всичкото мъжко население е подхвърлено под ударите на сопата. Причината е следната: в една засада попаднал Христо Стоев Лакудата. Гръмнали са му няколко пушки и след туй аскерът се отправил в селото и почнал своите изтезания.“

Различни оценки на изследователите има и относно дейността на тези комитски чети срещу навлизането на гръцките чети в Ахъчелебийско през периода 1904–1908 г.

Според някои автори само в Македония през този период действат и гръцки чети, а в Средните Родопи такива не се появяват. Причините според тях са, че няма условия в тази част на планината да действат гръцки чети и липсата на повече документални източници.

Други изследователи считат, че гръцки чети действат в района на Средните Родопи.

Затова свидетелстват доста документи, едно от които е писмо на Вълко Р. Шишманов до Пею Шишманов от 17.02.1905 година „Гъркоманите в Ахъчелебийско използвайки момента на разделение на революционните сили в началото на 1905 година поканват една гръцка чета да посети околията с пропагандна цел. Завчера бе дошъл Крум Савов от Чепеларе и ми казваше, че в нашия край се появила гръцка чета и почнала своята деятелност. Гръцката чета поддържа поп Паша... и сега се готвили да излезат от Скеча още 2 чети...“

Във връзка с това един от дейците на организацията Георги Попанастасов (Пашата) също пише тревожно писмо до Пею Шишманов: „Те са най-опасните противници на българизма тук. Само тогаз делото ще сдобие авторитета, а народът ще се окуражи и ще рискува“.

Гръцките чети, които не срещат съпротива почват да влизат в Ахъчелебийско и тероризират българското население. В броя от 2.09.1906 година асеноградският в. „Дружба“ съобщава, че през Ахъчелебийско преминали гръцки въоръжени паликаreta от Станимака и Пловдив, които отиват в Ксанти. В Ксанти владиката им осигурява работа, след което събират чети и навлизат отново в Ахъчелебийско. Турските власти не противодестват и една такава чета от 60 въоръжени гръци тръгва от Ксанти. Родопските комити, разбрали за тази чета и правят засада. Така Даракчията, Лакудата и

Хвойню спасяват родопското население от терор и безчинства.

Това, което Пею Шишманов не успява да направи, правят го родопските комити.

Негативната оценка за четническото на родопските комити се повтаря чак до Балканската война от 1912 година и от някои дейци на самата организация в Ахъчелебийско.

В ръкописната чернова „Записки около моят комитлик“ Стефан Чакъров пише:

„Формираха се 2–3 своево рода нелегални четнишки групи под войводството на Бечо Даракчията, Тодор Хвойнев, Лакудата и др... Никаква организационна идея нямаха. Обявиха се за врагове на доверашната си революционната организация и нейните хора.“

Според него „пomeжду си тия групички не враждуваха, но общи действия не предприемаха. Пею Шишманов търсеше всячески начин да се примирят за обща работа с организацията и толерираше тези „комитски чети“ из района си. За тази цел той поиска от ВМОРО специален пратеник в лицето на Пожарлиев, който беше дошъл и полагаше усилия за разбиране.“

Друг от дейците на родопското революционно движение Никола Гюмюшев дава според нас много крайна оценка като цяло за революционната организация и за четите: „Само луди хора и с болни мозъци могат да мислят за въстание в Ахъчелеби. Та тук няма никаква организация.“ ...Никакво въстание, защото П. Даракчиев, И. Калайджиев и аз минахме тази авантюра“ – пише той в спомените си. Според него до след 1903 г., движението е прикрито, благородно обирничество на населението. Затова през 1904 г. разбойничеството вече официално се развихри и никой от авторите пет пари не даваше за революционен морал и чест.

Също за такова отрицателното отношение на други революционни другари, свидетелства и едно писмо до Пею Шишманов от 08.10.1905 г., в което заявяват, че „нашето най-голямо желание е очистиране на въпросните „кочини“.

Според нас, наистина не могат да бъдат оправдани тези терористично-отмъстителни действия на комитските чети. Но след неуспеха на въстанието, повечето се спасяват като преминават границата в свободна България и прекъсват борбата. В първите месеци само тези „самоволни“ 20 души четници остават в Смолянско за да защитават населението. Затова Хвойнев пише с много болка: „Останахме сами. Бяхме в защита на народа. В Пашмаклийско по това време беше само нашият местен родопски комитет, под наше водителство, който само едно преследваше: да запазим Пашмаклийско, чак до Бялото море – от турците и от всякакви други насилия и обирничества“.

Родопските комити Хвойнев, Даракчиев, Лакудата и др. не винаги подбират най-правилните средства за борба, но е факт, че респектират и най-влиятелните турски управници, които се съобразяват с тяхното четническо присъствие в Родоп планина. И още за какво „материално благополучие и облагодетелстване“ може да се говори при положение, че тези комити рискуват имущество, семейство и живот за „народно българско и свобода“. Проследявайки целия им жизнен път ще се види, че никой от тях не живее в „богатство“ и не се стреми към „удобни държавни постове“.

Комитски, не винаги точни с революционна зрялост години, понякога неясни, но борбени.

Така изложените факти довеждат до извода, че революционната организация в Среднородопието в периода 1904–1908 година е почти разформирована и четите продължават неконтролирано да навлизат в селищата зад границата. Дейците на организацията обикалят селищата с надежда да възстановят местните комитети. Но за съжаление „...положението се влошава, организацията се разгроми и изгуби престижа си и ние теглим от властимеющите, от правителството...“ споделя с голямо огорчение и отчаяние в писмо до Пею Шишманов от 10.10.1907 година Георги Попанастасов (Пашата).

Мнозина са на мнение, че населението в Ахъчелеби е „удушено от икономическата криза“ и трябва да се засили материално, за да израсне по-младо и интелигентно поколение“.

В условно определения от нас втори период от Младотурската революция 1908 година до Балканската война от 1912 година въоръжената борба като цяло в Македония и Одринско не се възобновява.

Обявяването на Хуриета в Турция през 1908 година се посреща с надежда и от населението в поробена Родоп, но и с определено съмнение дали обявените реформи и големите права на немюсюлманските народи ще се осъществят. Четите се възползват от обявените свободи, прекратяват въоръжената борба и слизат в родните селища. Посрещат се от турските власти с почести и музика. На Рожен се играе комитско хоро с турските погранични офицери. Тук са четите на Хвойнев, Лакудата и на Пею Шишманов. Тържествено преминават през Смолян, Устово, Райково и Момчиловци. Този акт слага фактически край на действията на четите в Среднородопието като до Балканската война се запазва само четата на Пею Шишманов.

Много интересен е факта, че след амнистията точно тези „самоволни комити“ са определени от турските власти за кметове – Тодор Хвойнев на Левочево, Христо Лакудов на Чокманово и Иван Сбирков на Райково.

През Балканската война отново старите родопски комити изваждат оръжието и формират доброволчески чети към 21 пех. Средногорски полк. Това са четите на Пею Шишманов, Стефан Калфа, Никола Гюмюшев, Никола Данаилов и др.

Тодор Хвойнев и Христо Лакудата са определени от бригадният командир в Райково за водачи на Втора дружина на 21 пех. Средногорски полк в посока Ксанти.

За кратко време всички поробени земи са освободени. Но започва Междусъюзническата война. Родопските революционери отново първи се отзовават в помощ на българската войска. Отново е формирана четата на Пею Шишманов от около 100 души, действаща в района на Златоград. Чети формират също Христо Лакудата и Димитър Караманджуков от Чокманово със задача да охраняват района на Смилян, Горово до Ксанти. Тодор Хвойнев и Стефан Калфа организират самостоятелна доброволческа чета от 42 души, която има за задача да спре нахлуването на гръцки войскове части.

Със своята цялостна дейност по време на двете Балкански войни от 1912–13 г. всички родопски комити с четите си подпомагат българската армия, като едновременно с това осигуряват и защита на населението в Одринска Тракия.

Продължава на 6-а стр.

ЦЕРЕМОНИЯ ПРЕД ПАМЕТНИКА НА НЕЗНАЙНИЯ ВОИН В СОФИЯ

Продължава от 1-а стр.

Днес това въстание заема и своето важно място в отношенията ни с Република Северна Македония и от нас зависи то да ни води към решаване на проблемите и нашето сближаване на основата на историческата истина, защото въстанието бе възвестено от камбанния звън на българските черкви. То бе предначертано от следовниците на Левски, Ботев и Раковски, които продължиха да отстояват идеалите на българското националноосвободително движение в поробените земи. Увенчаха го със слава не само калените революционери, но и коравото селско население, което заделаше от своя зальк, за да набави оръжие. Месеци наред бунтът устоя с военните умения на редица български офицери и с братската подкрепа на многобройни доброволци от свободна България.

Днес ние, потомците на илинденци от двете страни на границата, още носим своя неизпълнен дълг към дейците на въстанието. Днес, когато поздравяваме хората в РСМ с техния държавен празник, нека не забравяме, че светлите умове на освободителното движение в Македония и Одринска Тракия мечтаеха да превърнат своя роден край в земя на равноправие и справедливост. Затова и гарантирането на конституционното равноправие на българите в РСМ и опазването на културно-историческото ни наследство по

тези земи ще сбъдне заветите на илинденци от 1903 г. за равноправие и справедливост. Това няма как да не се случи, защото гражданите и на България, и на РСМ се прекланят пред тези завети и пред идеалите на въстанието. А на същите тези идеали и принципи е изградена и съвременна Обединена Европа. Затова вярвам, че там, където има обща история, стремеж към диалог, разбирателство и доверие, предстои и общо европейско бъдеще.

Благодаря на инициативния Национален комитет, на клуб „Традиция“, Съюза на тракийските дружества, Македонския научен институт, на кметовете и гостите от редица общини от Пиринска Македония и Тракия, които с присъствието си на този площад показват, че паметта и идеалите на илинденци са живи и ще продължат да се пренасят през поколенията.

Вечна слава на героите от Илинденско-Преображенското въстание!

Да живее България!“

Върховният главнокомандващ прие почетния строй на Националната гвардейска част със знамената светини.

След тържествения рапорт на представителните гвардейски части се проведе празнична заря. Поднесени бяха венци и цветя пред Паметника на Незнайния воин.

НАЦИОНАЛЕН ТРАКИЙСКИ СЪБОР В КОМИТСКОТО СЕЛО СЛАВЕЙНО

Продължава от 1-а стр.

Националните чествания на 120-ата годишнина от Илинденско-Преображенското въстание в родопското село Славейно започнаха на 5 август т.г. с панихида в памет на загиналите във въстанието, отслужена в храм „Св. пророк Илия“ и продължиха с тържествен митинг, концерт, заря и полагане на венци пред паметниците на Илинденци и Преображенци, пред гробовете на Пейо и Кольо Шишманови.

Традиционни организатори са кметството в с. Славейно, Съюзът на тракийските дружества в България, Тракийският научен институт, община Смолян, ГПК „Мурджов пожар“, читалище „Съгласие 1883“ и Църковното настоятелство в селото.

Тържеството бе открито от кмета на с. Славейно Тодор Рудев, който представи участниците и гостите на събора и приветства жителите на селото. Участие в събора взеха Зарко Маринов, заместник-областен управител на област Смолян, Красимир Премянов, председател на Съюза на тракийските дружества в България, Краснодар Бе-

ломорски, заместник-председател на ЦР на СТДБ и председател на Софийското тракийско дружество, членовете на ВК на СТДБ: член кор. проф. Георги Михов, Ангел Коджаманов, бивш областен управител на гр. Кърджали, Златка Петрова, председател на ТД „Родопска слава“ в Смолян, Дора Янкова, Стоян Райчевски, Даниела Коджаманова, председател на филиала на Тракийския научен институт в гр. Кърджали, тракийци и родопчани от Смолян и Славейно.

Слово за ролята на комитското село Славейно в Илинденско-Преображенското въстание произнесе Дора Янкова (целият текст на словото ще бъде публикуван в следващия брой).

Стоян Райчевски представи том I на Енциклопедия „Тракия“, издание на СТДБ и ТНИ. Той акцентира на значимостта на изданието като безценен носител на историческата памет за тракийското движение, в един изключителен по широта времеви период. Очерта различни детайли от процеса на съставянето на енциклопедичния труд, който дава възможност на читателите да се докоснат изключително важни факти и събития.

В приветствието си към присъстващите председателят на СТДБ Кр. Премянов отвори важно място на събора в Славейно в националния тракийски календар. Екземпляр от Енциклопедия „Тракия“ бе подарен на кметството в с. Славейно, на местното тракийско дружество и на ТД „Родопска слава“ в гр. Смолян.

От името на СТДБ и на ТНИ бяха поднесени венци и цветя пред паметника на Илинденци и Преображенци, и пред гробовете на Пейо и Кольо Шишманови.

ЧЕСТВАНЕ НА 120 ГОДИНИ ОТ ИЛИНДЕНСКО-ПРЕОБРАЖЕНСКОТО ВЪСТАНИЕ ВЪВ ВАРНА

ПРОФ. МАРИНЕЛА ГРУДЕВА

С празничен концерт – събор, на 22 юли, Македонското културно-просветно дружество „Гоце Делчев“ и Регионалното тракийско дружество във Варна отбелязаха заедно 120 годишнината от Илинденско - Преображенското въстание. Проявата бе осъществена с подкрепата на кметството в кв. Аспарухово и лично на кмета – Ивайло Маринов.

Заупокойна молитва, в памет на загиналите въстаници, отслужиха свещеници от Варненската и Великопреславска св. Митрополия. С изпълнението на химна „Ясен месец“, хористите от читалище „С Тракия в сърцето“ поставиха начало на честването. За историческото значение на въстанието говори председателят на Македонското дружество - г-н Апостол Апостолов. Приветствие към участниците и гостите в събора поднесе проф. д-р Маринела Грудева – зам. председател на Регионалното тракийско дружество. Тя подчерта значимостта на примера на предците ни, който намира израз не само в проявата на висок патриотизъм, жертвотворност и себеподдаване, но и в осмислянето на единството на мисъл и действие в името на обща цел и свят идеал. Изключителен интерес предизвика спектакъла „Жива картина“ - възстановка на обявяването на Крушевската и Странджанската република, реализирана от сборна формация на Клуб „Миноносец Дръзки“ - гр. Варна, Патриотичен клуб „Възраждане“ – гр. Търговище, Регионален клуб „Традиция“ и „7 пехотен Преславски полк“ от гр. Велики Преслав и НПО „Жива история“ – гр. Шумен.

Тържеството завърши с богата фолклорна програма, изнесена от състави на Македонското културно-просветно дружество „Гоце Делчев“ и на читалище „С Тракия в сърцето.“

Регионална асоциация на общините „Тракия“

ДО
Г-Н КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ
ПРЕДСЕДАТЕЛ
СПДБ

Уважаеми господин Премянов,

От името на Регионална асоциация на общините „Тракия“ поздравявам организаторите и участниците в тържествата, посветени на 120 години от Илинденско-Преображенското въстание.

В ден като днешния нека си пожелаем свят, в който да живеем спокойно и достойно, в мир и разбирателство, да бъдем толерантни и по-добри. Убеден съм, че това зависи от усилията на всеки един от нас!

Поклон пред паметта на героите, пред величието на подвига им, тяхната саможертва и родолюбие!

Проф. Иван Върляков
ИЗП. ДИРЕКТОР НА РАО „ТРАКИЯ“

ЦВЕТА ПЕРЕД ТРАКИЙСКАТА ПАМЕТНА ПЛОЧА В МАВЗОЛЕЯ-КОСТНИЦА В СТАРА ЗАГОРА

По традиция в Стара Загора 19 юли се отбелязва като Ден на възпоменание на жертвите – православни християни, загинали при опожаряването на града и Старозагорското клане през 1877 г.

И тази година традицията беше спазена. Членове на Управителния съвет на ТД „Одринска епопея“, Стара Загора, участваха в отбелязването на Деня-възпо-

менение.

Пред Мавзолей-костница „19 юлий 1877“ свещеници от „Света Троица“ отслужиха заупокойна молитва в памет на загиналите при опожаряването на гра-

да старозагорци през 1877 г. Тракийци поднесоха цветя пред тракийската паметна плоча в Мавзолей-костница „19 юлий 1877“.

КОНЦЕРТ В ТРОЯН ПОД МОТОТО: „ГЛАСЪТ НА СТРАНДЖА В СЪРЦЕТО НА БАЛКАНА“

На 27 юли се навършиха 15 години от смъртта на изтъкнатия странджански народен певец Сава Попсапов, а през ноември се навършват 100 години от рождението му.

Сава Попсапов е роден в семейство на учител и домакиня. До трето отделение учи в родното си село Бръшлян (сега национален културен резерват). Основното си образование получава в Малко Търново, а средното в Бургас. Благодарение на вокалните си качества е приет в Музикалната академия в София – специалност „Класическо пеене“ в класа на Христо Бръмбаров.

След дипломирането си работи три години в Музикалния театър „Стефан Македонски“, но носталгията по родния край е голяма и той се връща в Странджа. През 1953 година в БНР – Стара Загора прави първите си записи и то на песните „Българе глава дигнале“ и „Ясен месец веч изгрява“. Седемдесет години тези и още други негови песни звучат в ефира на Българското национално радио, както и в предавания на Българска национална телевизия, „Скат“ и др.

Сава Попсапов започва да предава опита си като учител по музика в Икономическия техникум в Бургас и като инспектор по хорови формации и вокални групи. Така той се запознава и със съпругата си Надежда Лозова-Попсапова, която е била икономист и диригент и знаела седем езика перфектно – писмено и говоримо. Само 2 години след запознаването си сключват граждански

брак. След година и половина те вече са трио – имат дъщеря Руслана. В Бургас ги наричат много често неразделните – навсякъде заедно.

Цялото семейство са основоположници на Операта в Бургас, която е била самодейна. Впоследствие Бате Сава (както го наричат на галено всички) става хорист вече в Държавната опера. Се-

мейството на Попсапов са и основатели на ансамбъла за песни и танци „Атанас Манчев“ в Бургас.

Сава Попсапов има много награди от събори и фестивали, но за него най-ценна е народната любов. Той е приеман навсякъде много радушно, пее по всяко време.

Носител е на ордените „Кирил и Ме-

тодий“ 1-ва и 2-ра степен.

Откакто се провежда ежегодният събор-надпяване в местността Петрова нива по повод избухването на Илинденско-Преображенското въстание през 1903 година, той е неизменен участник и с изпълнението на химна на Странджа открива честванията, които се провеждат през месец август. Последното му излизане на тази сцена е през 2003 година.

Умира на 28 юли 2008 г. в Пловдив, само три години след смъртта на съпругата си Надежда.

По повод 100 годишнината от рождението му, 120 години от Илинденско-Преображенското въстание и 70 години от първия запис на „Ясен месец веч изгрява“ на 29 юли в гр. Троян се проведе концерта „Гласът на Странджа в сърцето на Балкана“, на който среща си дадоха гласовете на Странджа и Балкана. В програмата участваха странджанските певци Калинка Згурова и Манол Михайлов, както и акордеонистът Желю Събев, бургазлията Мирчо Мирчев, троянските изпълнители Вергиния Борисова и Дамски камерен хор при НЧ „Наука – 1870“, Троян.

Мероприятието уважиха Кр. Премьянов, председател на СТДБ и Кр. Беломорски, зам. председател на УС на СТДБ.

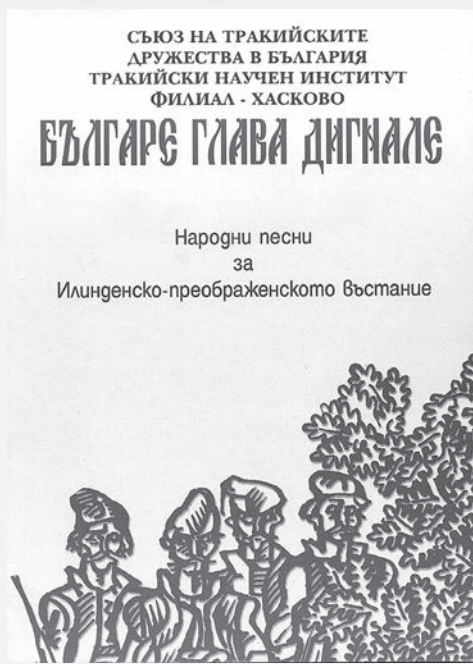
Събитието бе организирано със съдействието на община Троян и народно читалище „Наука – 1870“ в балканския град.

Хасковските тракийци са съхранили песни за Илинденско-Преображенското въстание

ЗЛАТКА МИХАЙЛОВА

Библиографска рядкост днес е сборникът „Българе глава дигнале“ с автентични народни песни за Илинденско-Преображенското въстание, с текстове и ноти. Той е издаден през 2003 г. от Съюза на тракийските дружества в България и хасковския филиал на Тракийския научен институт. Съставител е именитият композитор, диригент и фолклорист Михаил Букурещлиев (1930–2018), оставил на поколенията записани и дешифрирани над 13 000 народни песни от цялата страна. Литературен редактор е Панайот Маджаров, автор и съставител на седем книги за фолклора и историята на източнотракийските българи.

Хороводната песен „Българе глава дигнале“, дала заглавието на сборника, огласяла всички освободени от въстанието селища през 1903 г. Тя е представена в тримелодични варианта. Три от песните възпяват подвизите на войводата Георги Кондолов, който живее в Хасково преди да стане един от пламенните водачи на Преображенското въстание. С песен е почетен и Мамин Кольо (Ни-

кола Коев), братов син на войводата Тане Николов. Тя е записана в изпълнение на известния лекар-кардиолог, професор и генерал-майор Димитър Шишманов, който е служил като полковник лекар в Хасково (1949–1951). Най-популярната песен в сборника несъмнено е „Ясен месец веч изгрява“, която и днес е в репертоара на хасковския ансамбъл „Китна Тракия“ и фолклорната група „Тракийска дъга“ при читалище „Тракия – 2008“, както и на много други певчески формации в региона и страната.

Да се запечат от повече потомци тези песни за историческото въстание – патриотична емблема на достойни българи, пожелава в предговора Михаил Букурещлиев, тогава старши научен сътрудник в БАН.

Сборникът е отпечатан със спонсорството на СТДБ и на тогавашния председател на Регионалния съвет на тракийските дружества в Хасково Димитър Шалапатов.

ЧЕТНИЧЕСТВОТО НА „РОДОПСКИТЕ КОМИТИ“ ...

Продължение от 3-а стр.

След войните те продължават да бъдат водещи общественици, участници в обществено-политическия и стопански живот в Родопския край. Те продължават да отстояват активна гражданска позиция, като отново за пример ще дам Тодор Хвойнев, който през 1924 година в своя дом приема и укрива в продължение на три месеца известния полковник Петър Дървингов. Той се издирва като „военнопръстъпник“ от сръбското правителство след Първата световна война. Така Хвойнев, спасява живота на видния революционен деец и организатор на Македоноодринското опълчение.

Родопските комити до преклонна възраст живеят със спомените за своите борби за освобождението на Родопите и от дистанцията на времето обясняват и тълкуват факти и събития. Те са самокритични към някои свои крайни действия от времето на „комитлика“ наричайки ги „грехове“.

Така според изложените факти и документи тези известни родопски комити не могат да бъдат разделени и вменени в оценки и клишета като „разбойници – самоволни комити“ или „закрилници-родолубци“, защото отдават целия си живот, за да видят България свободна. За нас, исторически справедливата оценка днес, повече от век след тези събития, е че са големи българи и патриоти. Не може да се отрече и техният принос в общата борба за освобождение и обединение на поробените български земи. Те са една неотминаваща гордост и символ на непокорния и борбен дух на родопчанина.

КРЪЩАВАТ УЛИЦА НА ОТЕЦ АЛЕКСАНДЪР ЧЪКЪРЪК

В Свиленград ще има улица „Александър Чъкърк“. Отсечката е в района на хотел „Лондон“ и досега не е била именувана, тъй като е новоособена и на нея се намират новопостроени къщи. Решението бе взето днес на заседание на общинските съветници с пълно единодушие в памет на свещеника в българската църква „Свети Георги Победоносец“ в Одрин.

Отец Александър Чъкърк е роден на 15 октомври 1960 г. в Одрин, Турция, в семейството на родолюбивите българи Филип и Елена Чъкърк. Завършва българското училище „Петър Берон“ в Одрин, а през 1992 г. ИЧС „Г. А. Насър“ в София и Семинарията в Пловдив. През 2000 г. се дипломира със степен „магистър“, специалност „Богословие“ в СУ „Св. Климент Охридски“. През това време е служител в българската болница „Евлогий Георгиев“ в Истанбул, Турция.

Ръкоположен е на 27 юли 2001 г. за дякон и на 29 юли 2001 г. за свещеник от Негово Високопреосвещенство Старозагорския митрополит Галактион и веднага след това на 30 юли 2001 г. е назначен за свещеник в църквата „Свети Георги Победоносец“ в с. Капитан Андреево, Свиленградска област. На 30 юни 2003 г. започва работа като свещеник в църквата „Свети Георги Победоносец“ в Одрин, Турция.

Филип Чъкърк, който е баща на отец Александър Чъкърк, е потомствен българин, който десетки години доброволно поддържа и стопанисва българската църква „Св. Георги Победоносец“. Двамата организират българската общност и изтъкнати общественици от Одрин за опазване и реставриране на храма. Под

ръководство на отец Чъкърк успешно завършват дейностите по реставрация и ремонт на църквата. На 9 май 2004 г. Негово Високопреосвещенство Русенският митрополит Неофит, сега Български Патриарх, освещава обновения храм в присъствието на тогавашния министър-председател Симеон Сакскобурготски. Отец Александър Чъкърк участва и в освещаването на църквата „Св. св. Константин и Елена“ в Одрин на 14 септември 2008 г. от митрополит Неофит в присъствието на министър-председателя Сергей Станишев.

През всичките тези години отец Чъкърк работи неуморно и всеотдайно за запазване и укрепване на устоите на нашата вяра и традиции, за опазването и преда-

ването на идните поколения на българските църкви и гробище в Одрин, където почиват и неговите родители. Под негово ръководство на 6 и 21 май всяка година в града се стичаха стотици наши сънародници от България и Турция за храмовите празници на църквите „Св. Георги Победоносец“ и „Св. св. Константин и Елена“ в Одрин и така те се превръщаха във внушително тържество на българската духовност и идентичност.

С активното съдействие на отец Чъкърк и съпругата му през 2008 г. към църквата „Свети Георги“ в Одрин е открит филиал на Народно читалище „Просвета – 1870“ – Свиленград, което се нарича Българско народно читалище „Просвета“ и е първото извън пределите на България. Там много деца изучават български език.

С цялостната си родолюбива и добродетелна дейност отец Чъкърк допринася за поддържане на приятелски и добросъседски отношения между България и Турция. Отец Чъкърк беше член на Върховния комитет на Съюза на тракийските дружества в България и активно се включваше в организирането и провеждането на националните прояви на Съюза, отдавайки безрезервно своите знания, опит и енергия за популяризиране на българския език, история, ритуали, култура и за защита на тракийската кауза, пишат от Генерално консулство в Одрин.

През 2019 г. отец Чъкърк бе отличен с орден „Св. прпмч. Игнатий Старозагорски“ – Първа степен за ревностно изпълнение на духовните си задължения и за особени заслуги към Българската православна църква. През февруари 2023 г. пък бе награден с орден „Св. св. Кирил и Методий“ първа степен за големите му заслуги за опазване на българското културно и историческо наследство.

Отец Чъкърк умира внезапно на 17 март 2023 г.

<https://stmost.info/obshtestvo/9867-krashtavat-ulitza-na-otetz-aleksandar-chakarak.html>

БЛАГОУСТРОЯВАНЕ НА ПАНТЕОНА – КОСТНИЦА В ГР. МАДЖАРОВО

През тази година се навършват кръгли годишнини от три големи събития в историята на тракийските българи: 120 години от Илинденско-Преображенското въстание в Тракия и Македония; 110 години от разорението на тракийските българи през есента на 1913 г.; 100 години от интернирането на тракийските българи от селата в Гърция и окончателното им прогонване от родните им места в Беломорска и Егейска Тракия.

През 1923 г. по повод на тези три големи събития ръководствата на Тракийско дружество „Георги Сапунаров“, Хасково и на Тракийско дружество „Бойко Чавдаров, Харманли, стартираха инициати-

ва за благоустрояване на Пантеона – костница в гр. Маджарово. Инициативата включваше засаждане на 110 дръвчета около пантеона; почистване на парка от прогнили дървета и храсти; боядисване на оградата и подмяна на скамейките; поставяне на нов купол от златен титан.

На 31 юли 2023 г. новият златен купол беше монтиран от екип, ръководен от майстор Александър Шевцов от Русия.

Реализирането на тази благородна идея стана възможно благодарение на потомци на тракийски българи, които водени единствено от патриотичните чувства, дариха средства и личен труд. Поднасяме специални благодарности на:

- Бети и Николай Василиеви от Горно Поле, потомци на тракийски бежанци от село Сачанли
- Вълчо Баланов – потомък от Сачанли
- д.и.н. Станимир Милев – потомък от село Сачанли
- Димитър Назъров – потомък от Сачанли

- Самуил Пеев – потомък от Сачанли
- Атанас Димов – консул в Одрин
- Георги Манолов – потомък от Доган Хисар
- Ротари Клуб Харманли
- Веселин Недев
- д-р Ясен Янев – потомък от Доган хисар
- д-р Карамфила и д-р Тодор Тодорови – потомци от Доган Хисар
- Ерджан Юсуф – от Маджарово

Тракийци поднасят своята специална благодарност на Кирил Сарджев и Маргарит Петров, председатели на тракийските дружества в Хасково и Харманли, чиято безкористна работа в полза на тракийската кауза, заслужава респект и уважение!

ТРАКИЯ – Орган на Съюза на тракийските дружества в България – София 1000, ул. „Стефан Караджа“ 7-А, тел.: 02/987 48 96 Печат: НЮЗПРИНТ ЕООД

Абонирайте се!

Каталожен номер

759

Издава: Върховният комитет

Редакционна колегия: Главен редактор д-р Ваня ИВАНОВА, чл.-кор. на БАН проф. Васил ПРОДАНОВ, чл. кор. на БАН Иван ГРАНИТСКИ, д-р Динко СТРАНСКИ, Мария БОЖКОВА, Хубен СТЕФАНОВ; [Тодор КОРУЕВ] Дизайн: Мария БУДЕВА; e-mail: stdb_sofia@abv.bg, факс: 02/987 57 53

БАНКОВА СМЕТКА
СТДБ (за вестника)

IBAN: BG34STSA93000001682816 BIC: STSABGSG
Банка ДСК ЕАД, клон 1, ул. „Княз Ал. Батенберг“ – София 1000

КОРЕСПОНДЕНТИ: Недка ГОСПОДИНОВА (Перник) – 076/60 13 67; Димитринка СМОЛЕВА (София) – 02/412 12 36, 0886 746 044; Златка Янева (Сливен) – 0897601560; Анета Георгиева (Хасково) – 0894 044 420; Веска Ламбова (Шумен) – 0877 71 85 03; Мария ИВАНОВА (Ямбол) – 046/66 35 40

Изпращайте текстове не по-дълги от 4 стандартни машинописни страници (1800 знака). Хонорари за публикуването им не се дават.

НАЦИОНАЛНАТА ИНИЦИАТИВА – ЕКСПЕДИЦИЯ „ПО ОБРАТНИЯ ПЪТ НА ДЕДИТЕ НИ“ 2023

На 8 и 9 юли 2023 г Тракийско сдружение „Национална инициатива „Завръщане към корените“ и „По обратния път на дедите ни“ организира експедиция из родните места на дедите ни, тракийските бежанци от Одринска Тракия.

„... уж съм се събудила, но всичко ми изглежда двойно, подът ми се люлее като че току що съм слязла от кораб след презокеанско пътуване... пътуване във времето, в историята, в реални и нереални събития отпреди 110 години.

Благодаря Божана, че ми откри част от непознатата за мен България, истинският дух на българите, които няма да бъдат на първа страница в медиите или в телевизионните новини... а всъщност те правят историята – с почитта си към църквата в Търново, която едва се крепи, на училището в Ейляжоюно, съхранило частици от бита на тракий-

ци, Чопкьой и смълчаният дух на мъчениците от Булгаркьой, които ще витае там завинаги

... като в антична драма, която днес препрочитаме...“

Галина Рулева, журналист

И ТЕ ПРАВЯТ ИСТОРИЯТА – С ПОЧИТТА СИ...

Нашите талантиливи и красиви момичета и момчета, Боряна, Георгия, Валерия, Елена, Стефан, Галина, Елена, Никола, Мария-Кеара, Димитър, Васка, Димитър, Мария, Йоанна, Теменуга, Калоян, Николай, Мария, Красена, Йоан, Лиляна, Елена, Александра, Антон, Дейвид, Дочка, Тянка, Мария, Нели, Любка, Нела, Аспарух, Деница, Мариана, Мара, Митко, Марина, Стоилка, Асен, Христина, Полина, Габриела.

С БЛАГОДАРНОСТ!

За съпричастността... за готовността... за всеотдайността... за усмивките... за багрите... за мъдростта...

за огъня на синовната обич...

и на старите... и на младите... и на децата...

ЗА ЗАЕДНОСТТА... ЗА МАГИЯТА... ЗА СЪТВОРЕНАТА МЕЧТА...

ЗА ОСЪЩЕСТВЕНАТА НАДЕЖДА НА ДЕДИТЕ НИ – ПОНЕ ЗА МИГ...

ДА СЕ ЗАВЪРНАТ ТАМ В РОДНИТЕ МЕСТА, В РОДНАТА СИ КЪЩА...

Божана Богданова,

Председател на Тракийско сдружение „Национална инициатива

„Завръщане към корените“ и „По обратния път на дедите ни“

